

JARI JÄRVELÄ

TAMMI

JARI JÄRVELÄ

Aino A.

TAMMI

HELSINKI

Kiitos Suomen Kulttuurirahastolle,
joka on tukenut tämän romaanin kirjoitustyötä.

© Jari Järvelä ja Tammi 2021
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-3140-2
Painettu EU:ssa

*Heljälle ja Havulle,
tulevaisuuden arkkitehdeille*

Kukkia minun haudalleni? Olette varmaan erehtyneet paikasta.

Minä olen vain se pullukka nainen, joka oli Suuren Arkkitehti Alvar Aallon ensimmäinen vaimo ja häikäisty tämän jatkuvasta säteilystä niin, että sai syövän ja kuoli.

Minua ei ole.

Leikin loppu.

Sen pituinen se.

Ai kyllä kannatti saada syöpä ja kuolla, kun sai elää sellaisen miehen rinnalla. Tai jos ei rinnalla niin ainakin samassa talossa, siinä jonka minä suunnittelin.

Anteeksi, nyt lipsahti. Talossa jonka Hän suunnitteli. Kaikki minkä minä suunnittelin, oli yhden nukutun yön jälkeen hänen suunnittelemaansa.

Se oli yhteistyötä.

He elivät elämänsä onnellisena loppuun asti. Minä olin alakerrassa, hän oli yläkerrassa.

Minulla oli etuoikeus soittaa hänelle flyygeliä. Minulla oli etuoikeus tuoda Suurelle Arkkitehdille iltaisin tohvelit ja syyttää piippu ja rientää nyrjähtäneestä nilkastani välittämättä puhelimeen kun se soi ja vastata: ”Kahdeksan-yksikaksikuusiysi! Herra Aalto ei ole nyt paikalla vaikka

on paikalla, tuossa ihan vieressä piippua polttaa. Hän on juuri saanut aikaan poronsarven muotoisia savukiehkuroita ja luo niistä Rovaniemen uutta keskustaa, eikä häntä saa keskeyttää.”

Kuvitelkaa Suuren Arkkitehdin toiveiden mukainen koti-ilta. Istun polvillani marokkolaisella matolla ja huokailen ihastuksesta, kun Alvar punaviinipäissään lausuu viisauksia Paimio-tuolissaan. Välillä henkäisen ja taputan innostuneena käsiäni yhteen, kun jokin erityisen kirkas lamppu syttyy Suuren Arkkitehdin pään päällä.

Olen hänen inspiraationsa. Olen hänen muusansa.

Ihan niin se ei kyllä mennyt.

Minä olin hänen ideapankkinsa. Ainoa, jolta luotonanto ei koskaan loppunut. Muilta pankeilta loppui.

On muuten terveelle ihmiselle harvinaisen epämukava tuoli istua, se Paimio-tuoli, Alvarilla oli pahoja selkäkipuja aina kun hän oli lojunut siinä tovin. Lopulta hän ei voinut enää mennä istumaan koko tuoliin, kun ei päässyt sieltä yksin ylös.

Erilaisissa maailmannäyttelyissä ja triennaaleissa oli jatkuvasti ongelmia, kun Alvarin piti kuitenkin esitellä tuoliaan istumalla siinä.

Minä olin monesti siinä vieressä, tehtäväni oli kumartua kuin hellästi halaamaan ja Alvar tarttui käsivarrestani kiinni. Sitten minun piti kiskoa hänet ylös tuolista niin, että se näytti pariskunnan hellältä hetkeltä. Läheisyyden tunnulta. Vaivattomalta ponkaisulta. Käsivarteni olivat päiväkausia mustelmilla, kun Alvar oli puristanut minua kuin hukkuva oljenkorttaan yrittäessään päästä pystyyn muljauttamatta välilevyään.

Mutta Paimio-tuoli olikin suunniteltu tuberkuloosi-

parantolaan. Ei niistä ollut tarkoituskään päätä ylös. Niissä oli tarkoitus lojua tuntikausia sellaisessa asennossa, jossa niska retkottaa taaksepäin ja potilaan suu aukeaa väkisinkin pökertyneeseen ilmeeseen. Niska retkahtaneena on helpompi hengittää, tai näin Alvar selitti ylilääkärille. Ja kun ylilääkäri ei uskonut, Alvar maalautti parantolan oleskeluhuoneen katon vihreäksi. Potilaiden on kuulemma tenhovoimaisen medikaalista katsella kattoa, siten saavutetaan yhtä aikaa ruumiin ja mielen rentoutus: retkottava asento ja rauhoittava väri. Ja kun se vihreä on lisäksi kiiltomaalia, niin tulee kolminkertainen rauha keuhkotautisen sieluun: katosta heijastuu ikkunoiden ulkopuolinen metsä!

Metsän humina on sairaan kotimaa, Alvar innostui itsekin puheestaan.

Alvar osasi kyllä puhua. Hiilen timantiksi. Paskan kullaksi. Arkkitehdin paras taito on puhetaito, hän sanoi minulle jälkikäteen, kun kiertelimme parantolassa ja katelimme tuoleissa suu auki makaavia potilaita.

Minusta ei puhuta.

Minua ei ole.

Minun nimeni on Aino. En ollut mikään ainokainen. Sisaruksia minulla oli kaksitoista, ja niistä yhdeksän jäi henkiin. Kun on niin monta siskoa ja veljeä, sitä haluaa oman hetkensä. Sitä oppii rakentamaan oman tilansa vaikka kahvipurkkiin.

Muiden silmissä olin pelkkä varjo. Haalea varjo, mutta pullukka. Alvar olisi halunnut siromman varjon.

Olin kyllä laihdutuskuurilla läpi elämäni, ja silti olin pullukka. Kun halusin ottaa kakkua, Alvar sanoi noh noh. Sitten hän söi minunkin kakunpalani. Itävallasta Alvar piti

erityisesti, kun siellä sai sacheria. Niitä hän tilasi kerralla kaksi ja söi molemmat, jotta minä laihtuisin.

Kun suunnittelin meille Munkkiniemeen talon ja taloon terassin, Alvar tuli piirtämään siihen karvaisen hämähäkin. Sellainen se oli jo Polusteekissa, piirteli hämähäkkeitä naisopiskelijoiden piirustuksiin. Sitten kun häneltä kysyi, että mitä tuo söherö tarkoittaa, niin hän vain virnisteli ja vinkasi silmää ja sanoi, että kai sinä nyt ymmärrät.

No minä sanoin etten todellakaan ymmärrä, minä yritän piirtää meille taloa, ja Alvar häkeltyi ja sanoi sitten ettei se ole mikään söherö, se on puolapuut. Tuohon piirtämällesi yläkerran parvekkeelle. Sinä voit vähän niin kuin voimistella, etkä ottaa vain aurinkoa. Ehkä laihdut sen verran, että alkaa tuo hämähäkki merkata vähän muutakin.

Sitten hän alkoi hyräillä sitä hevoslaulua.

Aijajajajai jos vois naia hevosta, niin vois istua Vaasan linnassa orivarsan teosta.

Toimistollakin Alvar rallatteli itseksensä vanhoja markkinaulujia. Ne naurattivat muita. Piirtäjät ajattelivat, että nyt Mestarin työ sujuu.

Minua Alvarin hoilotukset eivät huvittaneet. Ajattelin, että minä olen isompi kuin laulun hevonen. Ja mieluummin kuin minut Alvar valitsee hevosen.

Alvar uskoi olevansa renessanssinero. Uomo universale, kaikentaitaja niin kuin Michelangelo. Tai Leonardo da Vinci.

Kerrankin hän herätti minut yömyöhällä ravintolasta palatessaan ja pyysi luettelemaan, mitä kaikkea yhteistä hänellä ja Michelangelolla on. Mietin hetken. Sitten sanoin, että te pidätte molemmat chiantista. Painoin pääni tyynyyn ja suljin silmät. Siitä Alvar ei pitänyt.

Miten monta kertaa olen kuullut sanottavan, että Alvar on tulivuori ja minä olen soljuva virta. Se on väärin. Minä olen molemmat, sekä vuori että virta.

Alvar on sinitiainen. Kaikille rintahöyheniään pörhistelevä ja ympäriinsä äkeilevä, reviiiristään tietoinen. Tiainen, joka matkustaa lastulla soljuvan virtani päällä ja tiitittää jokaisen joenmutkan jälkeen, että tsii-tsii, minä voitin, olen ensimmäinen, joka näkee tuon puun. Tsii-tsii, minä voitin taas, olen ensimmäinen, joka on nähnyt tuon kaupungin. Vaikka sen ovat aikaa sitten nähneet niin kaupungin rakentajat kuin asukkaatkin.

Tsii-tsii! Eivätpä ole!

Minun Alvarini on sinitiainen, joka lämmittelee tulivuoreni kyljessä, nokkii marjoja sen hedelmällisestä rinneestä. Tiainen uskoo, ettei tulivuori koskaan purkaudu, vaan kätkee paineet ja höyryt ja tulisen magman sisäänsä, murisee matalasti, hengittää syvään, puhisee itsekseen ja rauhoittuu. Ja sitten kun kraatteri yllättäen purkautuukin rajusti, liekehtii ja sinkoaa kiviä, tiainen kätkee pään siipiensä alle, vaipuu vapisevana maakuoppaan ja piipittää hädissään.

Tiaisella on onnekseen lyhyt muisti. Seuraavana aamuna se lentelee taas ympäriinsä, karkottaa muut lintulaudalta, tiitittää, tyytyttää ja säkättää, räpsyttää siipiään ja pitää itseään luonnon taitavimpana laulajana.

Minä olen Aino. Minä olen tuli ja vesi ja maa ja ilma. Ja niiden kaikkien kultainen leikkaus. Ainakin olen kaikkea tuota enemmän kuin herra Tsii-tsii.

Oikeastaan mukavaa että tulitte jättämään kukkia ja käymään. Maan alla on ollut hiljaista jo ikuisuuden ajan.

Tuokaa kuitenkin seuraavalla kerralla noiden rehujen sijasta agave. Agaveista minä olen pitänyt puutarhassa eniten. Agave on kuin kaktus, se selviää hedelmättömissä olosuhteissa eikä kuihdu. Ja se osaa puolustautua.

Minusta ei puhuttu.

Minä puhun nyt.

Olipa kerran.

1921

Grand Tour

Venetsia

He ovat tulleet Pyhän Markuksen torille kaukaa pohjoisesta. Kolme nuorta naista. Vastavalmistuneita arkkitehteja.

Tämä on heidän Grand Tourinsa, suuri Euroopanmatkansa. Matka, josta he ovat haaveilleet koko opiskeluaikansa, kylminä talvikuukausina, vetoisassa Polusteekin piirustussalissa, jossa he ovat kopioineet kärsivällisesti professori Gustaf Nyströmin johdolla kuvia renessanssipalatsista, ajatelleet että onkohan sellaisia rakennuksia muualla kuin kellastuneissa mallikansioissa.

On niitä!

Nyt he ovat matkanneet yli Alppien kuin Goethe omalla Italian-matkallaan toistasataa vuotta aiemmin. Aluksi Padovan kasvitieteelliseen puutarhaan. Goethe oli tutkinut siellä kääpiöpalmua, mutta he olivat kiinnostuneempia kahdeksankulmaisesta lasirakennuksesta, joka ympäröi samaa kasvia. Täällä ei tarvinnut piirtäessä villasormikkaita kuten Polusteekin piirustussalissa, jossa sormenpäät olivat viikosta toiseen kohmeiset ja valkeat.

Ja nyt he seisovat Pyhän Markuksen aukiolla.

Heidän yläpuolellaan pääskyselä lentävät parvena ja kirkuvat kilpaa.

Ainolla on sekä kamera että muistikirja johon hän piirtää palazzoja, niiden koristereliefejä ja karniiseja ja portaaleja. Samoja joita hän on piirtänyt kuuliaisesti arkkitehtiopinnoissaan Nyströmin johdolla.

Vasså god och kalkera! Olkaa hyvät ja jäljentäkää! Nyströmin viikosta toiseen toistama lause soi välillä Ainon korvissa unissakin. Yhdessä unessa sitä toisti papukaija.

Aili-Sallilla on samanlainen kirjanen, Ellillä myös. He kaikki hankkivat sellaisen paperikaupasta juuri ennen lähtöä ja näyttävät usein toisilleen piirroksiaan.

Mutta sitten Ainolla on toinenkin muistikirja, vihreäkantinen, jonka sivuja hän ei näytä kenellekään. Edes näille kahdelle, joita hän pitää parhaina ystävinään.

Vihreän muistikirjan kanteen hän on piirtänyt kävyn suomuineen. Se on hänen Käpyvihkonsa ja varattu oivalluksille, joita hän ei halua jakaa. Ja ajatuksille, joita hän ei voi sanoa julki. Ajatuksille, jotka pitää kuitenkin sanoa johonkin, ettei niitä huuda ääneen.

Kuten:

Elli itkee koti-ikävä. Ja olemme vasta Venetsiassa.

Hänen mukaansa italialaiset haisevat. Ellin omat jalat haisevat.

Aili-Salli puolestaan narskuttelee hampaita unissaan. Valvon ja kuuntelen. Sitten hän pitelee aamulla poskeaan, ei usko narskuttelevansa öisin vaan väittää, että kirkonkellojen kova kolke se saa hänen hampaansa särkemään.

Olisi ihana matkustaa yksin.

He istuvat kahvilan pöytään niin, että jokaisella on näkymä lukuisin kupolein, ornamentein ja mosaiikein koristetulle Pyhän Markuksen kirkolle. Se ei ole tyylilajiltaan renes-

sanssia, vaan kummallinen yhdistelmä satujen itämaista palatsia ja joulunajan kultapaperista karamellia. He piirtävät jokainen sitä muistivihkoonsa. Ellillä näkyy kielenkärki huulten välistä, kun hän keskittyy.

”Jäljentäkää, jäljentäkää”, Nyströmin sanat kaikuvat aukion pulujen kurahtelussa. ”Jäljentäminen on arkkitehtuurin ikuisten lakien noudattamista. Jäljentäminen on ainoa tapa tehdä ajan hammasta kestäviä rakennuksia.”

Kahvilanpöydän eteen astelee mies, joka rusentaa leivänkannikan kourassaan ja levittää kätensä. Pian miehen ympärillä liihottaa harmaanvioletteja puluja, niitä on kymmenittäin. Ne laskeutuvat miehen olkapäille ja hatulle ja napsivat nokallaan leivänmuruja, joita hän on sujauttanut takintaskuihinsa ja hatunlieriinsä.

Miehestä ei näy kuin pilkahdus sormenpäitä.

Kyyhkysten siivistä lähtevä ilmavirta tuntuu Ainon poskilla kuumana tuulena.

Aino antaa lintumiehelle kolikon.

Hän katuu sitä kohta, kun paljastuu kuinka paljon yksi kahvikupillinen maksaa Pyhän Markuksen aukiolla. Hän on syömättä seuraavat kaksi päivää.

Siena

Aino kiipeää kaupungintalon torniin. Portaat ovat kapeat, kiviaskelmien keskelle on kulunut kuoppia tuhansien ja taas tuhansien ihmisten noustua samaa reittiä ennen häntä vuosisatojen varrella. Ainon kyljet kahisevat seinätiiliä vasten ja sydän hakkaa kiipeämisestä.

Ylhäällä hän vetää henkeä, mutta ihmyksestä, ei uupumuksesta. Keskiaikaisten talojen takana kumpuilevat loputtomat sinisävyiset kukkulat, joita peittävät yhtä loputtomat viinitarhat. Aino kurkottaa kaiteen yli nähdäkseen kaupungintalon edustalla olevan viuhkamaisen aukion.

– Minua huimaa, minä putoan, Elli parahtaa.

Aino vilkaisee taakseen. Elli on kyykistynyt tornin ylätasanteelle ja pitelee päätään.

– Et sinä voi lattialta pudota, Aino sanoo. – Ethän ole lähelläkään kaidetta.

– Kyllä voin.

Aili-Salli lähtee saattamaan Elliä alas. Aino katsoo tornista miten kaksi punakkakasvoista nuorta naista saapuu kohta aukiolle.

Naiset istuvat kaltevalle kiveykselle ja viittovat häntäkin alas. Aino ei lähde. Hän ottaa Käpyvihkon olkalaukustaan, kirjoittaa siihen.

Jos tämä torni romahtaisi nyt, kuolisin onnellisena.

Aino piirtää sanojen ympärille taustalla kumpuilevia kukkuloita. Ja yhdelle kukkulanlaelle hän piirtää koristeellisen marmorijalustan, jolle hänen arkkunsa voisi laskea niin, että hän voisi viipyä Toscanassa ikuisesti.

No ei se sinne kyllä sovi! Pilaa koko maiseman. Tuollainen katafalkki.

Eikä hän kyllä kuolisi ennen kuin saisi suunnitella edes muutaman kokonaisen talon. Ihan alusta loppuun. Eikä pelkästään olla niitä rakentamassa.

Tähän mennessä Aino on tehnyt töitä lomillaan puuseppänä ja muurarina. Ensimmäisenä opiskelukesänä hän uurasti vielä muurarin apulaisena laastia sekoittamassa ja tiiliä tuomassa, mutta pari kesää myöhemmin oli Aino jo se joka muurasi seinää, ja toiset sekoittivat laastit ja kärräsivät tiilet hänen ulottuvilleen. Muurarimestari kävi välillä ihmettelemässä, että ensimmäisen kerran hän näkee naisen, jonka käteen sopivat tiilet noin hyvin. Paremmin kuin monelle miehelle. Mistä tuollaiset sormet saa?

– Pianonsoitosta, Aino oli vastannut.

Puusepäntöihin Aino oli saanut oppia jo kotipihallaan. Yläpihalla asui läheisen puusepäntehtaan työnjohtaja Wilander, joka nikkaroi vapaa-ajalla kellariverstaassaan. Hän opetti mielellään pihan lapsia taltan ja sahan ja höylän käytössä, jokainen halukas sai harjoitella miten tehdä pitäviä puuliitoksia ilman nauvoja tai ruuveja. Wilanderin työpaikkaan Hietalahteen Aino menikin sitten opiskeluaikana harjoittelijaksi muutamaksi kuukaudeksi ja pääsi silloin suunnittelemaan omia huonekalujakin. Ja myöhemmin hän oli ihan palkallisissa kesätoissa, jo puusepän tittelillä, toisessa helsinkiläisessä verstaassa.

Työtodistus oli niin kiittävä, että Ainoa hävetti.

Eli jos minä en arkkitehtina pärjää, niin muurarina ja timpurina ainakin, Aino ajattelee.

Aino silmäilee alas. Aili-Salli ja Elli ovat kadonneet aukiolta. He ilmestyvät kohta kulmarakennuksen ovi-aukosta ja palaavat istuskelemaan kiveykselle ostamansa viinipullon kanssa. He nostavat alhaalta maljoja ja viittoilevat häntä saapumaan.

Aino ei malta vielä. Hän viipyy tornin huipulla ja lisää piirtämiensä kukkuloiden rinteisiin ikkuna-aukkoja, muuttaa sinivihreät kumpareet asunnoiksi. Tällaisia rakennusten pitäisi luonnon keskellä olla. Kaarevaseinäisiä, kaareva-harjaisia. Miksi ihmisellä on niin kova tarve rakentaa kaikki suorakulmaisiksi laatikoiksi?

Jäljentäkää, jäljentäkää, kirskuvat pääskysset hänen yläpuolellaan. Mutta Aino ei välitä pääskysistä, hän piirtää uutta ja omaa.

Kun Aino lopulta ehtii alas, Aili-Salli ja Elli ovat hiprakassa ja haluavat tanssia. Mikäs siinä? Harvoin sitä pääsee tanssimaan tuhatvuotisella aukiolla.

He ottavat toisiaan kädestä ja pyörivät rinkiä.

– Aukiot on tehty tanssia varten, Elli julistaa. – Eivät paraateja.

– Perustetaan yhdessä arkkitehtitoimisto joka suunnittelee vain tanssisaleja, Aili-Salli keksii.

– Eiköhän pitäisi suunnitella jotain muutakin, Aino virnistää.

– Älä ole tylsä, Elli sanoo.

Ilta hämärtyy. He vaeltelevat mutkikkailla kujilla, löytävät suihkulähteen ja istuvat sen laidalle. Viini on juotu, toinenkin pullo. Ellillä on hikka. Roiskuvat pisarat viilentävät

heidän niskaansa. Heidän viereensä ilmestyy mies, jolle he ojentavat tyhjää pulloa. Mies osoittelee suihkulähdettä, rupeaa hirnумаan ja viskelemään päätänsä.

– Vино, vino! Viiniä, viiniä! mies toistelee, korskuu kuin hevonen, kauhoo suihkulähteen vettä suuhunsa ja pärskii.

– Ei kun viini on loppu, Elli nikottelee.

Ainon lapsuuden pihapiirissä asui samanlainen vähäjärkinen, hevonen oli potkaissut sitä päähän. Potkun jälkeen sepän apulainen kuvitteli olevansa enemmän hevonen kuin ihminen.

Naiset yrittävät lähteä paikalta, mutta hirnuva mies seuraa, mukaan liittyy kaksi muutakin miestä, ja lämmöstä huolimatta Ainon käsivarsi nousee kananlihalle. Heitä on varoitettu italialaisista miehistä. Taivas on tummunut hetkessä sinisestä mustaksi, pimeä levittäytyy yli kaupungin paljon nopeammin kuin Suomessa, ihan muutamassa silmänräpäyksessä. Äsken kutsuvilta näyttäneet kujansuut mollottavat nyt nälkäisinä ja kolkkoina.

Yksi miehistä osaa joitakin sanoja saksaa ja tenttaa mitä he tekevät täällä. Aino kertoo heidän olevan arkkitehteja, tämä on heidän valmistujaismatkansa.

Miehet innostuvat ja vievät heidät puoliväkisin aukion kulmassa olevaan kirkkoon. Sisällä on yhtä hämärää kuin ulkona, viileää ja kellarinhajuista, alttarikynttilät ovat paksumia kuin koivunrungot.

Täällä ei kai sentään kukaan kehtaa käyttäytyä sopimattomasti, Aino ajattelee helpottuneena.

Mutta silloin käy ensimmäisenä suihkulähteelle ilmestynyt mies kirkon keskikäytävälle nelinkontin. Hän alkaa hirtua ja keikuttaa takapuoltaan kuin tahtoisi heiluttaa häntää. Toinen mies solkkaa sekavaa saksansa. Jostain varjoista

ponnahtaa samassa esiin pappi mustassa kauhtanassaan, hän on kuin iso lepakko. Aino hätkähtää, hän on varma, että pappi ajaa heidät pois ja käskää painua Sodomaan ja Gomorraan minne he kuuluvat. Mutta pappi taputtaakin nelinkontin olevaa miestä lempeästi päälakeen, tarttuu hänen kaulukseensa ja ohjastaa kohti alttaria.

Pappi viittoilee naisia seuraamaan ja alkaa hirnahtella ja korskua itsekin.

– Sata vuotta, saksaa puhuva huutaa Ainon vieressä niin, että holvikaaret kajahtelevat. – Yli sata vuotta!

Samassa joku alkaa soittaa yläparvella urkuja. Gloria in excelsis Deo. Kunnia Jumalalle korkeuksissa. Urkurikin hirnuu soittaessaan.

Elli nikottelee, että koko Italia on hullujenhuone. Siksi sen ja Euroopan välissä on korkea vuoristo, Jumala on tehnyt sen pitämään italialaiset poissa muusta Euroopasta.

He perääntyvät ja pakenevat kirkosta. Pappi huutaa heidän peräänsä ja joku hirnuu taas. He eksyvät kiemuraisilla, pimeillä kujilla, joilla tuikkivat lyhdyt vain harvaksen. Kujat johtavat ylöspäin.

Kun he lopulta löytävät ulos sokkelosta, he tajuavat seisovansa vanhalla hautausmaalla. Sienan kaupungintalon torni siintää kaukana talorykelmien takana, varmaan kahden kilometrin päässä.

Linnunrata kaartuu heidän yllään.

He palaavat kohti keskiaikaista kaupungintaloa, sen tumma torni on heidän majakkansa. Jalat ovat väsyneet ja nuljahtelevat mukulakivillä. Tuntuu kestävän tuntikausia ennen kuin he pääsevät majapaikkaansa kaupungintalon lähelle. Matkalla he hätkähtelevät jokaista rasahdusta.

– Arkkitehtitoimisto Rakkotalan kolme uuteraa työn-

tekijää onnistuivat tänään erinomaisesti vesikellojen nostattamisessa harjakorkeuteen, Aino sanoo kenkiä riisuessaan. Muita ei naurata.

Aamulla Aino herää hotellihuoneessa kirkaisuun. Aili-Salli pitelee valkeaa paitaansa ja mekkoaan, ne ovat täynnä tummanpunaisia veritahroja. Niin ovat myös Ellin ja Ainon vaatteet.

– Mitä meille on tapahtunut? Aili-Salli kauhistelee. Hän etsii peilin edessä itsestään ruhjeita ja puukonjälkiä.

– Vai olemmeko me tappaneet jonkun? kysyy Elli ääni vapisten.

Aamukahvilla he tapaavat sveitsiläisen pariskunnan, jonka vaatteet ovat valkeat ja rypyttömät. Mies kertoo Sienassa vuosittain järjestettävästä ratsastuskilpailusta, paliosta, jossa kierretään simpukanmuotoinen aukio kolmasti. Kilpailua on pidetty vuosisatojen ajan, siinä kaupunginosat mittelevät toisiaan vastaan. Kaupunginosilla on ikivanhoja nimiä, sellaisia kuin Etana, Kirahvi, Strutsi, Aalto ja Naarassusi. Suurimpia sankareita ovat kisassa hevoset, eivät ratsastajat. Kilpailun voittajaksi julistetaan ensimmäisenä maaliin tuleva hevonen, vaikka ratsastaja olisi pudonnut sen selästä.

Voittanut kaupunginosa on kaupungin arvostetuin asuin-sija seuraavan vuoden ajan. Jokaisessa kaupunginosassa on suihkulähde, mutta vain yhdestä fontäänistä virtaa voiton jälkeen veden sijasta viiniä.

Ennen kisaa jokainen hevonen käydään siunaamassa kaupunginosan omassa kirkossa, sen alttarilla. Voittanut hevonen saa syödä seuraavan vuoden pelkkiä leivoksia. Siksi sama hevonen voittaa äärimmäisen harvoin kahdesti. Se lihoo vuoden aikana juoksukyvyttömäksi pulleroksi.

Suihkulähteellä hirnuva mies ei siis ollutkaan hullu. Hän yritti vain sinnikkäästi selittää, miten heidän kaupunginosansa on voittanut viimeisimmän ratsastuskilpailun. Ensimmäisen kerran yli sataan vuoteen. Ja hirnuva pappi oli voitosta yhtä ylpeä kuin muutkin. Samoin urkuri.

Heidän vaatteidensa tahrat paljastuvat veren sijasta viiniksi, jota on roiskunut heidän päälleen eilisiltäisestä suihkulähteestä. He istuivat sen partaalla, selin siihen, eivätkä tajunneet kääntyä ja täyttää kouriaan voiton nektarilla. Eivätkä he ymmärtäneet elävänsä keskellä korttelin suurta ja harvinaista gloriaa.

Niin helppoa on ymmärtää kaikki väärin. Niin helppoa on kävellä onnensa ohi.

Aino ottaa esiin Käpyvihkonsa. Hän kirjoittaa siihen:

Kun kohtaat miehen joka tuntuu idiootilta, älä juokse pakoon. Anna hänelle toinen mahdollisuus.

Alvar Aallon jakkara tutisee!

Provosoiva ja leikittelevä
elämäkertaromaani Aino Aallosta,
naisesta ikonin takana.
Se haastaa kultinomaisen ihailun,
jossa Alvar Aalto yhä paistattelee.

Nykyisin puhutaan jo paljon Alvar ja Aino Aallon yhteistyöstä, muttei juurikaan vaimosta, joka sai kärsiä miehen naissutinoista ja huomionhakuista törttöilystä. Aikakausi oli miesten, ja Ainon odotettiin suunnittelevan jotain vähäpätöistä ja söpöä. Montako maineikasta suunnittelutyötä Aino lopulta teki, mutta Alvar omi? Jari Järvelä pureutuu asiaan Ainon silmin. *Aino A.* on hatunnosto suurmiehen varjoon jääneelle vaatimattomalle, poikkeuksellisen lahjakkaalle naiselle.

”Rohkea veto.”

JUKKA PETÄJÄ, HS, ROMAAKISTA KLIK

	 9 789520 431402
www.tammi.fi	84.2 ISBN 978-952-04-3140-2